

Livli

Inda 15 Laibā santīntō.

Puolpäwan, 23. jūlis.

Tucí aigast.

AIGAKERÖ "LIVLI" subsidöb "Helsingin Akateeminen Heimoklubi"

V ð r ö d i m ä d t ó i m s .

J u m a l k ö z a.

Juni kā lopāndōksōl vole mād
tuomis suomē sūm aigakēra "TO-
VERTAR" tuomiji A. Narinem, kis
nāgtīz sūrdō interesō ama mād
jelamizōr ja ka mād aigakēram
ja tōtitiz mādkoki vaidō āigakē-
ri. *

6. jūlis lēkbo lädaõ astiz rāz
mäd tuoimõ Livõd pāp ja mäd ai-
gakera kierdo kēratiji H. K. Eri-
wic, kis mitiz, ku Kārli Stalte-
vejlli üd testament apostõl tie
sānī jõva iivõ kielõ tulkõn.

Lívõ rändast mädon kératö-
böd, kui väimi volki piški. Mün-
da, kien vorstõn, -volli ka les-
ti sänd, noisselli um ära ka-
lamiez. Siepierast tegiz äina
möttsa läb kūja äigaks tie jed-
dö pedon. Ni set nítomõst ja
panmõst tupuksõ ja kujõ.

Y k s s u r i m i a z a.

Jõva pierro. Yt tie yrgimist
sür kyzini vol kui sado randa
skoliz, kus oppoböd livo lapsi,
ku opatö klasos livo kieldö.
Yrgandiks vol lälam. Välikstöks
mied, kienkoks yk sie sai ro-
kantöt sezniks selliz aza pidist
wöröks, aga raz aigö pierro mäd
sürdi sugud, ja munt tyggi jist
abköks saimö nei kaugaz, ku vol
välja käisö sieda tiidö. Aga ni
tez vol äda kust sado sellist
opatijist, kis võiks meistö. opa-
tö skuolsö, ja kien volks skuol
opatijiz papieröd. Sellist sädch
iz no. Ni tegiz sur keratimi-
zöks ja lémizöks välikstöks kuc-
zis, mänt ents sugud ja söbrad
abköks sai nei kaugaz, ku Yt-
stö jeddö pandöt livlizöön izam-
döö M. Lepste sai antöt o-
patijiz öigöz, livo kiel päl,
ja söbrad atköks sai opatimi yr-
döt viitis skuolis yd stund nü-
diis. Ildim ka voi sieldi, ku
selliki kemi pits nei pitkö ran-
dö. Pizaat Kuolkö sän, um vägi
lälam aza, ja yd stundköks nü-
diis veiti jöda opatö. Kazist
tez amdöö livo aza tajidö ja
nibköö. Sado juga randa skuolö

aga amaveiti kaks- kuolm ūigist opatōt skuol opatijid. Aga Iaz sugō nei kaugaz, siz vol var jag seilizi nuori, kientō vanbist jaudakst nei kaugom opatō. Seilizi ni tez līvōd vailō iz tā voldō, amad volfō ents kuod jelānis voilist, ja jōvad mōtkod pīlist paika pāl. Set 1927 aigast sōvvō tul vonzi yrg. ku randō Suomōst tulitā vanitōn tu- līst armō tāud sydamōdōks nied, kis kūlist Yt läda jūsō andi mād wigdi ja pamtō tādōl nis Ytōm volks tiemōst, aga tiedō pūtōb, jaudō. Siz ezmī ja skīmi kīzini sai yd mielkōks pīdtōt; līvōdōn um ābtōmōst opatō nānt nuor dii, polgār ja tydari. Ja, am ezmīt skuol opatijidi, kis vōik stō rāndaskuolis kuoziš vōldā, kis kieldō opatō klasēs, javāl- dīz aigal volda līvōd vailō kultur tie tējid.

Sāl iz lōda jūsō yks, kis a- ma līvōrov vol valnōz ents rīm dad jūr pīkstō, Suomō professor Y. Johanson tōtitiz akbō kuolm nuor oppijistōm, ku sāgstō skuolopatijitzōks. Ka nuord oppijist kuozi pāl sātōt, ja, Yt, ja, ka amad, kis līvōd azdī ābtītō volfō jōvas mielsō, ku yks su- rimī lālam kyzimi nei jōvist vuonistiz jedōpen sādō.

Nuord oppijid Pētōr Damberg ja Hilda Cerbach, kis jōva vol- tō mūdō yrgōnōd oppō, jetist amadskuol kēmīz paikōl, ja yrgist oppō Jālgabōs instituts skuolopati- jiks. Alis gutmām, Iraild, ku yrgiji, ka akiz sīnō oppōm lāmō. Yllō mintōt nuond attō jōva imstitutōs oppōnōd nēla āiga- stō, ja vel um jedsō kaks āigastō. Siz Līvōd Yt, līvō tyg- gijid līkstō neme yl sūr kuor- dīz māg yllō rōppōnd. Aga siz vuonistōks nānt kuozi sādō rānda skuolis, ja yks sūr lūcīks siz volks tēaucōt.

Kuolm ezmīst āigastō ana leks vägi jōvist, aga perri tāla jōva tuoi amadōn, kis sies azas īmō attō sydtōd, rāz murtō. Professor Johanson ab siestō ku Suomō mā rā, sūrd, lālamōd ai- gad puolstō um langōn madalizōks immar vaidtōt Latvij rāzō, ei pīgimī piškizōks, ja institutsō op- plījīdōn sugiz vōlgidi, ja sien īmō sydamōd murtō tādōks. Ja ku āigad āb kierōt jōva puolō, siz skuol oppimīz perrist aigad vōibōd līdō lālamōd.

Sīdsō ni tegiz uomō aza jūrō tunmōd, kus Ytōn, ja amad līvō tygijistōnum lēmōst ja kālō mōst vuotsō abbō, algō puolsānō tiedōt sūr tie iegō kuozi pāl- paikōl. Mōitiz volkstō sugud sūr ābtīmi neme māzō visktōt, ja kis tiedab u mōitiz kunagid rānda skuolis līvlīzi opatijiks sāb.

Pīdam amad yd nōv, votētō op- plījīdōn ütō abbō. Luotōka jō- vā rāz um suggōn ja abbō puolst sāmō um tōitōt. Siest ilnō nō- timist, sūr kizimiz jeddō pem sāmīz jūrō, siz se ka jōvist je dō pem likub!

D. V.

Mūstō Letmālādō.

22. jūnis sai rōda rīek jemā jūsō, Jālgabs vāldin kattōt bri sāmī mēsōltōks. Sāl siz rōkan- dist dep. Juračevskis, valst prez

1. jūlis Vēnas pūritōs upandiz jara saem deputat Arkadi Eglit.

Vēnas pūritōs Eglit läja vol Ymmarsaddōn. Kārlī veinberg ja- Eglit jemānd, kis ka volfō lo- jas, saitō set rujad jēngōdōks ved ādast pāstōt. Sūr ab vol sie jūs Eglit jemādōn Hugo Ro- ze. Deputatō matistō 6. jūlis Rīgō Mōtsa kālma tarro

J. Z. kēratōb, ku vāliks jūrō maksōst vōidagōn, tulīti pel- mi set vail köpmiedōm, ab ka perimedōm.

Opatōks ministōr A. Kenimā ents jemādōks, rou skuol-dir. J. Jirgenōks ja insp. Kasparōks akiz lāmō pits Latgalam aigizi opatōks kuoziidi vanitōmō, kus ta 5. jūl. tulīti pī- viimō. Andi tāmmōn vol vagtō skuol opatijid ja pāginī skuol läpsi.

Yl ents vāliks dep. direktor J. Zankevits kämīz Vānta puol J. Z. ents 20. jūli nummōrs mū vail kēratōb: Slītōrst mēg tulīmō vana tādōl pandōb līvōrou sug jūrō. histori kitōb yl līvōd, ku se vanast um vōnd māktig roud, kis jellōnd pīga taga amas Ida mās, ja kabaliū Tutka mā kautī. (Jālgab um līvō sōna ja tātōb kuozi, kus rauz jelabōd.) Paldīn siest ukust roud sugstō set. vel pālō iend mingist 2000 ri- stīngtō, ādōs mū wīrkīz pāl jri lōs Kuolka vanast Vānta sāmī. Pīga taga amad jelabōd veimist siest, ku jōvgō mā ab ānda mī- dad ulzō. Kai, ku mādī tiedōks rouz ja kultur tie tējidi väga veiti pānbōd tādōl. seda rou suggō, kis kuolōb ulzō. Pāginī emīn yl līvō interesōbōd su- mōd, eestōd ja zviedōd. ka siel aigal, ku mēg volmō Iraill vol Yks zviedōr pāp ja kaks eestō studentō, kis pātīst līvō kieldō ja yrdiksi. Zviedōrd vel andōnd sīm rāz zummō rou kuoda tīmīz pierast līvōdōm. Jel tiedōb material jōva kub- bō tuodōt. Roud kuoda um väg- gi vajag, ja vāliksōn mei jem-

abõõ, kui jenmõ vajag äb zad-lõs vörõ mä äbtimist. Rou viderõ võiks tiedõ ka muzei pamaks, kubbõ lívõd muinist mad mädõltõkst ja materi ränt yrdõkst ja kultur. Eest pidaböö emstakubsõ, no ents ÖMÖKS üb sõitatõ emts vaim ja kultur kizimizi täutõ. Letlist skuolõd maksaböö ikiz skuol opatijidõn, kis lívõd lapstõn opatobööd nánt äma kieldõ. Jälgab kuol opatijid institutsõ um sti pendij käd lívõ laps pierast. Kõi kui kagim lívõdõn entsõn lib emts opatöt joud, kis vöibööd mur tö yl ents rou Eskiz azad ja muinist vanad mädõltõkst voidamiz, Lívõd kaibbööd, ku pägi tädõl pandõb viilõ um vidõt võrõl mäl. Siem jara untõt historigi nrkan vanitõmõst tagam, nei # yl kultur, ku ka yl natsional politik. Yl kuolõn "lívõd köming" lívõd iz kitõbööd, ku mielstõ wäldim ristingtõ äb või täuzim võttõ. Lívõd pilõbööd yl walst, no siegõd pierast atõ ka tulõlist matsionalistõd. Sõrsijidõn ändabööd kmasidi piiskizi druktõt lödi lívõ kieltekstõks, kus nägtõbõks, um kiltõt: "Lívõd rända kõl um min äma kõl; tövrõz um sin el. Sadab silmõ, ku lívõd vaim loulrantis, kis atõ druktõt vörõl mäl, um Eestõd himna, no Letõa himmõ äb ue Ezmõks lívõd tõstõ tiedõ iz entsõn pagastõ, no tul sieldõks, ku se äb või enista yllõ piddõ, ku rouz atõ joutõmõd ja pagast pildõt, km 40 klm. pitka, ja 2-3 klm. laiga rända vürki. Paldiz ne atõ mänt mötköd ja ra eitõnd.

L õ m.

Ma kitiz sinnõmjiedlõ,
Ku lem um vägi viedlõ.
Pam jurõ vuosa pala,
Ja ala um ka kala.

Siz katla pam vel kiem
Ja yrgõm tulda tieä.
Siz akkõm katlõ sieggõ,
Laz algõ poukõg tieggõ.

Siz katla mustam mäz
Ja jädõ pam vel räz.
Van siz meg magdist siem,
Ku lälamt tiedõ tiem.

K l u k õ d m ä g.

K i e v a d iz tul.
Yks kõrd vol piski poiski,
Um nim vol Rafael. Ta
oõ tiera ja riemli. Aga se
tiera ja riemli poiski sai
rujaks. se vol tallõ. Täm
vanbist ja piskist sõzard ki-

Müstö pue l d ö.
Kui äiga liödöd tietõ andakööd lapualist tõstõ 17. jülis suomõ kaitse ministrõm. Lahtene suom tuttkum tiedõ. Uordzõl varald tul emim mädi autoka ministör kuodjurõ. Ne globalist ja kizist mädi sillõ laskõ, ku pälõ sadajid saito sillõ, ne ildim nutist pälõ ministrõn ja täm sõbradõm kis säl juusõ voitõ: "kädud ylzõ!" Ministör sõbrad idõ akist sizõl mürdajid päl laskõm. Yrgiz taplimi. Pälõ sadajid neistõ, ku ministrõn um joudzi ab akist urgõm, no yks kis vond avdöd, sänd vizzõ võttõt. Politssij sänd tieutõ, ku lapualist tajid emim välkstõks miedõm tuttkam tiedõ, nei iz ka patijid jpm-dijidõn. Pierrõ politsei ajiz lapualist laigald, kis voitõ kuonmõ Kosola jüs ja tõstõ mitimint piddõ.

26. jülis sabööd kuodstõt Mentsela suomõ välkis vastuksnikad. Kiewads puol tallõ lapualist juondijid Vihitori Kosola, bank direktor Koivisto, ja muini suomõ general stab põli M. Valenius kyzist laz välkis phangõ kuozõst ulzõ sizaliz mimestör fom Born ja Niland gubõrnator Jalander, ku välkis sieda kiel diz: tiedõ lapualist koktistõ mä sodaks ja kutsistõ Mentselõs kubõ ents lapua rauz soda azadõks. Seda märrõ kystantõ vol sätõmõst soda väg ulzõ, kus jennõ iz püt, ku iz akrötõ sodiksõm.

Puolpäevan 16. jülis tultõ Rigõ 12. estõ motor sportistõ. Kylalizi vötistõ vastõ Let mä mototsiklist ytsõ. Säl yz vol õdõm letlist estõd ležigõtmi mototsiklistõd vail

Liepõ sportistõd 9 masini vol tõ sie pavan rigõ rändas. Ne tõbõd käd masinõks lädõ suomõ.

tist: - Kyi Rafael Säb tierroks, ku kievad tulab. Vol kievad jürõtund, ja hindöd lälist väggõ knasõ. Rafael sõzard lekstõ ulzõ ja voltõ väggõ riemlist yl sie, ku hindöd lälist. Ku ne tultõ kuodaj, magiz piski Rafael ruja. Piskist sõzard tultõ täm lova jurõ ja kitist tämmõm: - Ala murt, ku kievad tulab, siz sa tulad mäddõn inõ. Sinnõm tulab kievad ja siz sa sõd tierroks. Aga Jumal sur engõl

piliz Rafael lova jusõ ja pa ents tibõd tämmõn pälõ. - Siz engõl vötiz tända käd jurõ ja vis touvõ. - Vanitõgõd, kitist Rafael vanbist sõzardõm: - Rafael um vondzi, ta um jumal jusõ. Siz yks sõzar kitiz: - Aga se kievad iz tul, kys volks tiend Rafael tierroks. - Nei, kitiz tulõ sõzar Rafaelõm kievad iz tul. Aga vanbist itkist ja kitist: - Kyi se tul. Rafael um Jumal paradizõs. Säl um se õigi kievad, pierrõ seda kievadõ äb ue sigzõ äb ka tallõ. - Berta Forthold.

Tām sōvvō Tartō ylli skuol pidiz emts' 300 aigast volmiz jubileitō. Sie yrg pierast um "E esti Hōim" tuond emts' tämmālgastiz Nr. 1-2 rektor prof. Joh. Kapp bilda.

Sies emts' "E. H." Nrs. kērātōb mādōm jōvist tuntōb suo- nō stud. Vaino Kyrölä yl lie- stadi veimiz līvō rāndas ja idaks nägtōb mād rānda kul- da - lestad. jagimist.

I RĀ tu I.

Yks' vana līvōd kiltijin ki- ka. Tyrk soda aigal um vond plēvna jūs līltajiks minnōn lītiz: YYd ye ta um tund ruodai pids riekkō ja pūgōm līllō. Kiela 12. aigal Tōra nāgiz ūrga jūs ma puomiz kilgs kūzō allō ta um nānd sihlikiz tul palom, ta um ruoi kom tul naigō, agata um vīb- stōn, set kūlōm, ku rā sur māraks lānd mā nala tagiz ja yl jiega 100 aigast yks' kōrd tulli mā pāl.

Klūkōdmäg.

Kārliz kātsōd.

Mier mie tāu tānkōbōd ri- dsi neme suolō kuotid. Ama leja ku daggōl ja lōbbō suoldōt. Natrium chlo- rid- mis rouz "suolōks" nu- tabōd- mi seili produkt, kis vōtab pagin kazist sizōl, il- mō kazist um rīsting leja neme āfaz rōv. Kui jōvist, zāb rōv, ku ta sāb giltōd. Ta kazab sūrōks ja edrksō. Um riem. No kārli ab uo- seili tām yd, kis um juomiz.. nālgas, tānda, kis um emin pie- nist luodōt vōiks pānda yd, tīst kārmizōks, kilzist māratōs ta līndab yd puskōst tuoizō ja maitsōb Munda kōrd ta sāb ulzō eitōd miks ta kilzist lā- lā, ja mūnda kōrd ta sāb yl nana Uks vakt, sur veggi ne- gōr, viskiz karliz ulzō. Publik nagriz ku jämp ja luctiz, ku se mōtsali nēgor sieb mād Kārliz jara. Nei lōnd pāvan val Kārlin nei neme ta istaks tal's py vad kūzō allō. Pienōd naist rouz, vāldad ibukstōks, neme āngild vōltō sāl. Ne lā- list tal's py vad lālidi ja sāl yz juoitō pagin grokkō. Kārliz lāliz imē. Pam pā lāda pāl ja akiz. Jālōm. Rāukōs lōtātiz. Jāpa vol lälamatiz peldōt rī. Bīlet pierast ab ulat emin, kis siz vel kātsōd pierast. Jena līb kyl mingiz kak, mis Kārliz ama emin ārmastōb, ja- ra pand, aga ni nema piekstōd

sānd. Leks' Kārli ulzō. Ja emin var pites izuo sūrdō midad! - Nuor pi- ski neits iekiz vizas silmadōks, kui kui yks' piskist spēlōdōks spē- līz. Spēlīji piliz mūrkas ja tām- mōn vol. seili pā, neme kuolijin. Ta vol. sie neits intōn maggōm bu- raks, ja ni neitstōn vol tykkiz tiemōst mis se pam. Dantsimi tei neitstōn sūrō vajjō - nei se māg- tīz wolda - verfīz neme vizzō ak- tōt līmki, vol mōltsi silmsti īrm- stō. Ilmō siedā ta vol voili. tie- tōb aza, se burlak iz. ānda tāmmōn siedō ka, ja puol pallōn tāmmōn sāl vol iekōmōst, - mōliz-Kārlis... Seili äddō ab uo laskōmōst tiedō. Seili nīgrōm rīsting ja nei jōva skutk. U siz mit yks' tāmmōn ab äbt? Kārlis vanīliz ama ymmar, tubas... vol vei- ti rousti, aga ka nēsti mit yks' iz tel. neitstōn äbtōm. "Laz ruja vōtag!" Kārli iekiz bīm pāl, vōtiz rai ab ja yrgiz spēlījīt rabbō. Irmōz bīm nāgu ei tuoistizōks sīl- ma pilks. Pāgin mēdi, nāmt vail ka yks' politsist sadist Kārlizōn pāl, ja ārmaz neitski, joutōm linki, kri- sīz tāmmōn sīlmi ja āriz Hamburg murdsō sucimimizi sōndi.

"Miks' pierast tēg kīskistō spēlījin puol. Kuorrō jara ja rabist auk. pā- zō?" Siest ku minnōn vol zāl iz- end kuod, - - - - - TUndōmēg, yl juomiz mēlatuoistōm pāvvō - sagō ko- valōks magō. Tultō, - -"

Kārlis sai kaziz kuoig pāl. Sāvol rum kuoig "Rozario" vol 1500 kāstō vīnō ja višidi juomnaigdi vōttōm sizōl ja leks' Nasauō Bahama kā- līz. Mis mād Kārlizōn vōliwām rīek ja. Tul mā pāl, sedt ab vōi tiera niem nāgō pāl ylō kāratō. nēla aigastō ta pieksliž eīl mingist ab mingist kuoigid pāl jiedal mier kauti. Kārlis vol ka "tiedamist" rōudkōks--- ne vōlt rouz aigas, kis aet sala kōp, ku kū vallō iz uo emts' kārtuoitō mydōb, ja salliz brāndil. tiemī, kis juokstōbōd 75 protsent visist snaptō - dīzī, kis jālgaks puotkastōb. Ja siz ta tūl "vīlaō magijist" jūr, rou pallakōd. Rīsting jeng midad ab uo. Rā ja kōp ne vōtabōd vīer sām taplōs kontōrbandistōdōn jara, ja Kārlis vol vondzi, ku tāmmōn tām vanad kātsōd jālgō jetist. Tol Lāja ajiz nāntōn tagan, siz ne ētīst Kārliz, jēnnō ab rōkādōs, yl pardō, siet kōks tol lājījō paikōl piddō. Ilmō rādō ja. Yl burlakōd kōziz miel- kōks Kārlis astiz yd Hamburg aur kuoig pāl, ku ta tegiz sāks sakes māl. Kuodai! Kuodai!

Ulzō āndaji Em. Kārlis.

Pīkstōt "Hels. Akat. Heimeli" kāratōs masin ja muñigraf pālō. Jelgava Annas ielā, Nr. 14,